LEA TUULIKKI NISKALA

KYNSITULILLA

KYNSITULILLA

KYNSITULILLA

Vuosina 2000–2019

Lea Tuulikki Niskala
Klaus Niskala
Ritva Lehtonen

© 2026 Lea Tuulikki Niskala
Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B,
00100 Helsinki, bod@bod.fi
Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,
22763 Hampuri, Saksa
ISBN: 978-952-80-9767-9

KYNSITULILLA
Vuosina 2000–2019

Tuli on ollut ihmeistä suurin. Tulta opittiin käsittelemään ja hyödyntämään ja käyttämään jopa voiman lähteenä. Tuli on mystillinen asia. Tulta haluttiin käyttää myös lämmönlähteenä. Tulen palaessa ihmiset tuijottavat ja katselevat liekkien eloisaa leikkiä. Retkitulilla on oltu varmaan aikojen alusta ja eränkävijät, metsästäjät ja retkeilijät sytyttelivät nuotioita. Leiripaikoilla istuttiin illan tummetessa. Tulien äärellä jutusteltiin ja usein kerrottiin tarinoita, jotka saivat elämän ja jatkoivat matkaansa suusta suuhun kiirien.

Lappiin tutustuminen tapahtuu yleensä talvella ja sääolosuhteet vaihtelevat paukkupakkasista suojakeleihin. Siispä varusteet pitää miettiä sääolosuhteiden mukaan. Lumiset maisemat kiehtovat ja niitä tullaan katselemaan myös muualta maailmasta. Japanilaiset ja kiinalaiset ovat erityisen ihastuneita Lapin luontoon. Nykyään tuodaan myös lentokoneella turisteja joulun aikaan ja Luosto on varmaan suosikkipaikka. Matkailijoita kiidätetään linja-autoilla lähirinteille laskettelemaan ja monelle hiihdon oppiminen onkin varsin uusi asia. Hauskuutta riittää myös luontoretkillä tuntureissa, niin talvella, kesällä kuin syksyllä.

Kynsituliksi sanotaan hyvin pientä tulta, jolla voi esimerkiksi lämmitellä kädet tai keittää kupillisen kuumaa vettä. Sota-aikana tämä varmaankin on tullut tutuksi, kun piti pienillä tulilla olla herättämättä huomiota ja olla vihollisten näkymättömissä. Sanonta ”Kynsitulilla” tulee meille siitä, että usein illalla teki mieli paistella makkaraa ihan viimeiseksi illalla, jolloin takkaan laitettiin hyvin pienet tulet, jos vuokramökissä sellainen oli. Totta on, että liekin ensi vaiheet ovat kuin pieniä tulisia kynsiä. Niitä oli hauska katsella. Makkara maistui hyvälle ja tulta katseltiin niin kauan, kunnes se vähitellen hiipui.

Lapissa on käyty ennen vuotta 2000, mutta silloin laskettelimme enemmän, tulillakin kävimme, kuten Karhunjuomalammella useita kertoja ja Ison kurun kodassa. Kuvia otettiin silloin enemmän kameroilla, jotka nekin vaihtuivat modernimpiin versioihin, nykyään otetaan paljon kännykällä kuvia, ja se onkin edullisempaa, sillä paperiversioina kuvat maksoivat paljon. Laatukin kuvissa on nykytekniikalla parempi. Lapin maisemia ei voi olla kuvaamatta, sillä muistikuvat eivät ajan saatossa ole luotettavia. Ei toki kuvatkaan. Mutta kuitenkin niistä välittyy tunnelmat.

Tulilla ollessa on ympärillä luonnon hiljaisuus tai tuulen henki, joka antaa tunteen siitä, että olet erämaassa ja sinulle on suotu mahdollisuus istua hetken lepäämässä. Evät ovat repussa ja niinpä usein makkara on se, jota tulilla eniten tiristellään. Eväänä on usein myös voileivät, joita voi paahtaa ritilän päällä. Noki saattaa antaa pikantin maun ja niinpä se vähitellen näyttää nälkä lähtevän. On aika lähteä jatkamaan matkaa. Usein retket saattavat venyä useiden tuntien mittaisiksi, joten välillä ne tulistelupaussit ovat hyviä voiman palauttajia.

Mitä ihminen hakee luonnon keskeltä, hiljaisuudesta tai metsästä korven keskeltä. Onko se alkukantaista hiljaisuuden tarvetta vaiko vain lepoa arjen hyörinästä. Hyvin tehtyjen latujen äärellä on aika usein muitakin kulkijoita. Jotkut menevät vauhdilla eteenpäin, joillakin on vain tunne siitä, että on ihana katsella tykkylumen muovaamia puita, jotka ovat kuin patsaita.

Stressin kuitenkin aistii, kun monella on viimeisen päälle trimmatut välineet ja vauhtia haetaan luistelutyylillä. Onko se stressin pakenemista, että mennään niin lujaa kuin värkit antavat periksi. Luulen, että vauhdin pitämisessäkin pääsee irti mieltä painavista asioista. Perille saavuttua onkin sitten kuin puoli kuollut, mutta sitten saunan lauteilla päästään siihen rentoutuneeseen tilaan. Hiki pitää saada pintaan ja näinhän se varmaan onnistuu. Tosin sitä luonnon ihmeitä katsellessa saattaa vilu yllättää, että taitaa olla parempi olla liikkeessä.

2000

Kuvat ovat 2.3.2000, paikka on Karhunjuomalammen autiotupa. Olimme silloin Pyhätunturilla. On kyllä käyty Ylläksenkin puolella kuutamokuvan perusteella. Tupa on kuitenkin Metsähallituksen hoidossa. Kulkijoita on maaliskuussa näissä maisemissa ja tuvalla kävijöitä on ollut sen verran, että latu on mukavasti kulkukelpoinen. Koska aikaa on kulunut, niin tuvan nimi on myös ajan saatossa muistista hävinnyt. Näihin aikoihin emme käyneet Lapissa aivan joka vuosi. Kuitenkin meistä tuli Lapin kävijöitä näihin aikoihin, kun olimme ensimmäisiä kertoja näissä maisemissa. Hiihtäminen oli silloin hyvinkin mukavaa puuhaa, mutta samoihin aikoihin opettelimme myös laskettelemaan.

Matkoihin kuului aina kuitenkin hiihtoa ja laavut, majat ja kodat tulivat tutuiksi. Opimme myös kulkemaan Lapin luonnossa ja kunnioittamaan sen ainutlaatuista ja karuakin maastoa. Aina perille ei päässyt helpoimman kautta ja siksi kauniita maisemia katsellessa ymmärtää hyvin, miksi luontoa tulee rakastaa, mutta myös kunnioittaa. Hetkessä sää voi muuttua lumimyräkäksi, ja silloin on hyvä, kun varusteet ovat kunnossa ja repussa hieman lämmintä juotavaa, eväät ja vaihtovaatetta. Hyvä on myöskin pysytellä kunnostetuilla ja merkityillä laduilla. Silloin ei ole eksymisen vaaraa. Tosin ladulla, kun kääntää suksen kärjet paluu suuntaan, niin pääsee takaisin sinne, mistä lähti. Huonoon maastoon avun saanti saattaa kestää kauan ja kylmettymisen vaara on olemassa. Kauneus kätkeytyy tunturien rinteille, aapasoille ja eräjärviin. Joulun aikaan kaamos, pimeys ja siniset hetket lumoavat. Kun istuu laavulla pikku pakkasessa, tuntuu kuin luonnon rauha laskeutuisi seuraksesi.

Kirja kertoo Lapin luonnosta ja laavuilla levähdystauoista, sekä ihan vain erätulilla olon tunnelmista. Käytännön ohjeita on, mutta huomioi, että luonnossa on liikuttu vuosina 2000-2019. Tilanteet ja laavupaikat ovat saattaneet vaihtua. Luonto ja erämaa kutsuu edelleenkin kulkijoita ja voi sanoa, että hyvä on varustautua niin talvella kuin kesälläkin niin, että luonnon olosuhteisiin on varauduttu ja huomioitu erämaan olosuhteet.

9 789528 097679